de Bijloke
puur muziek

18.02.17 | 20:00 | Concertzaal

SYMFONIEORKEST VLAANDEREN

Muziek met de neus naar het Zuiden

PROGRAMMA

Arturo Marquez, *Danzon nr. 2* (1994)

Edouard Lalo, *Symphonie Espagnole* (1874)
Allegro non troppo
Scherzando: Allegro molto
Intermezzo: Allegretto non troppo
Andante
Rondo: Allegro

- pauze -

Alberto Ginastera, *Estancia: Vier dansen* (1941)
Los Trabajadores agricolas ('De landarbeiders')
Danza del trigo ('Dans van het graan')
Los Peones de hacienda ('De veedrijvers')
Danza final

Aaron Copland, *El Salon Mexico* (1932)

Maurice Ravel, *Bolero* (1928)

UITVOERDERS

Symfonieorkest Vlaanderen
Adrien Perruchon, muzikale leiding Josef Špacek, viool

Monsterhit

Meester-orkestrator **Maurice Ravel** had een vlijmscherp oor voor de eigenheid van nationale muziektradities. Doorheen zijn oeuvre laat de flamboyante Fransman zich dan ook ontdekken als een ware kosmopoliet, met een smakenpalet dat een opulent landenbuffet zou kunnen bevoorraden! Ravel schreef zowel composities met een vleugje Balkan, als Aziatisch geïnspireerde muziek en Weense walsen, telkens met trefzekerheid én originaliteit - Ravel blijft toch vooral Ravel, wars van welk traditionalistisch idioom dan ook.

Onder de vele landen die hem fascineerden, had Spanje bij Ravel een voetje voor: als zoon van een Baskische zou hij zijn leven lang een opvallende voorkeur voor de Iberische cultuur koesteren. En dat mocht geregeld naar de oppervlakte borrelen via zijn eigen composities - voor het eerst in Rapsodie Espagnole (1907), maar het meest roemrucht in de ***Bolero***.

Bolero was het resultaat van een compositieopdracht van danseres/impresario Ida Rubinstein, die Ravel om een ballet met uitgesproken Spaans karakter had verzocht. Zijn uitgangspunt werd een ketting van quasi-identieke muzikale schakels waarin één thema zich in een gematigd en uniform tempo ontplooit, aangedreven door een ononderbroken ritme. Uit deze idee laat Ravel een geniale reflectie rond dynamiek en orkestratie ontkiemen, waarin de spanningsboog - ondanks het statische karakter van een aantal muzikale parameters - te allen tijde strak blijft.

Een anekdote van pianist Géza Frid, die Ravel persoonlijk heeft gekend, illustreert het belang van het strikte ostinato en het zorgvuldig uitgetekende plot van de Bolero: "*In verband met Bolero sprak hij vaak over een uitvinding waarmee hij en enkele deskundigen in Parijs bezig waren: een mechanische houten dirigent, een soort robot, die met zijn rechterhand consequent de juiste maat aangeeft. Bij elke nieuwe thema-inzet wordt hij een paar centimeter langer en zijn hand maakt steeds bredere bewegingen. In de voorlaatste maat bereikt de houten robot zijn grootste lengte (twee meter of langer), om daarna, tegelijk met de orkestpartituur, volledig in elkaar te zakken*". Een visueel scenario dat tijdens de beluistering van Bolero makkelijk te volgen is. De immense populariteit van het werk was voor Ravel onbegrijpelijk: "*een meesterwerk… zonder muziek!*".

Symfonie op maat

De belangrijkste drijfveer tot het componeren van de ***Symphonie espagnole*** was de solist die **Edouard Lalo** zo graag dit magnum opus wilde toevertrouwen: de Baskische vioolvirtuoos Pablo de Sarasate. Nadat deze in 1874 de sterren van de hemel had gespeeld in Lalo's vioolconcerto, besloot hij hem een nieuw, grootschalig werk met zuiders koloriet toe te wijden.

Het werk is geen traditionele symfonie, maar is eerder opgevat als suite, waarvan de vijf delen weliswaar aan de vorm, stijl en dimensies van een symfonie herinneren. De schriftuur is geheel op maat gemaakt van de solist: de Sarasate's handelsmerk was een vederlicht toucher, dat schril afstak tegen de machtige snarentoets van zijn voorgangers. Precies deze speelstijl vormde voor Lalo het vertrekpunt voor de notentekst. Met haar lyrische inslag, zoevende toonladders en sprankelende arpeggio's is de partituur dan ook niet enkel een geslaagde reflectie van Spanjes muziekverleden, maar ook de klinkende vingerafdruk van een legendarisch violist.

Memento in audio

Ook de Amerikaan **Aaron Copland** - nochtans een berucht pleitbezorger van een 'Amerikaanse nationale stijl' - is niet ongevoelig gebleken voor de charmes van het Zuiden. Tijdens een reis naar Mexico in 1932 besliste hij een werk te schrijven gebaseerd op thema's uit de Mexicaanse volksmuziek. Het resultaat was ***El Salón México*** - vernoemd naar een danstempel die hij had bezocht en waarvan vooral de authenticiteit hem was bijgebleven: Copland beschouwde dit werk niet zozeer als een ernstige reflectie van het Mexicaanse muziekerfgoed, dan wel als een collage van persoonlijke reisindrukken.

Partituur met pit

De orkestsuite uit het ballet ***Estancia*** ontstond in een periode waarin de Argentijn **Alberto Ginastera** intensief de muziektradities van zijn land verkende. Estancia schetst het leven op een Argentijnse ranch. *Los Trabajadores agricolas* steekt meteen het vuur aan de lont. Gebaseerd op de *malambo* - een competitiedans voor mannen - verwordt deze scène van bruisend schouwspel tot duel-met-hoge-inzet, niet het minst dankzij het spierballengerol van de kopersectie. De *Danza del trigo* - aangekondigd met een strijkers-pizzicato en etherische fluitsolo - laat zich beademen door Argentijnse volksliederen en realiseert een geslaagd combo van schwung en lyriek. Het contrast met het asymmetrische ritme van het derde deel - *Los Peones de hacienda* - is ronduit schitterend. Het adembenemende slot, de frenetische *Danza final*, is een dansstrijd tussen strijdlustige *gauchos*. De slotsom: een ongemeen knappe soundtrack, die dankzij de beeldende kracht van de muziek geen pellicule behoeft.

Mexicaanse dans

Danzón nr. 2 van de Mexicaanse componist **Arturo Marquez** behoort tot de meest populaire en meest gespeelde hedendaagse Mexicaanse orkestwerken. De populariteit kreeg wereldwijd een boost toen het Simon Bolivar Jeugdorkest van Venezuela (onder leiding van Gustavo Dudamel) dit in 2007 op hun tournee in Amerika en Europa voorstelde. Het werk is geschreven voor een volledig orkest. Het is een reflectie op de typische dansvorm *danzon*, die oorspronkelijk uit Cuba komt, maar een belangrijk onderdeel is geworden binnen de volksmuziek van de Mexicaanse staat Veracruz.

AGENDA

VR | 24.02.17 | 20:00 | CONCERTZAAL
BRUSSELS PHILHARMONIC, VLAAMS RADIOKOOR
& JEAN-YVES THIBAUDET - Stravinsky, MacMillan

ZO | 26.02.17 | 15:00 | CONCERTZAAL
B´ROCK
Vivaldi, Reich, Ligeti

DO | 09.03.17 | 14:00 | KRAAKHUIS
ANASTASIA KOZHUSHKO & MATTHIEU IDMTAL
Chopin, Czerny, Liszt, Schubert, Tsjaikovski

VR | 10.03.17 | 20:00 | CONCERTZAAL
SPECTRA & NOTABU
Ligeti, Reich, Riley

DO | 23.03.17 | 20:00 | KRAAKHUIS
TAURUS QUARTET
Mozart, Schönberg & Brahms

ZO | 26.03.17 | 15:00 | CONCERTZAAL
DEFILHARMONIE & COLLEGIUM VOCALE GENT
Menselssohn: Elias

BESPREEKBUREAU
MUZIEKCENTRUM DE BIJLOKE GENT
J. KLUYSKENSSTRAAT 2, 9000 GENT
09 323 61 00
DI – VR 13:00 – 17:00

WWW.DEBIJLOKE.BE

TEKST PROGRAMMABOEKJE Sofie Taes / **V.U.** Geert Riem
© MUZIEKCENTRUM DE BIJLOKE GENT

Muziekcentrum De Bijloke is mobiel dankzij het partnership met Gent Motors (www.gentmotors.be).
Bloemen voor de artiesten worden aangeboden door Gentse bloemenzaak Bluet – fair flowers, plants & design.

Bluet
Fair flowers, plants & design